

PUT DO PRAVDE JE DUG, ALI JE U ŠVAJCARSKOJ ON PREDUGAČAK ZA STRANCE I LJUDE SLABIJEG IMOVINSKOG STANJA

SUDIJA ROJ BIN SE PRESELIO U ŠVAJCARSKU

Fridrih Emke
(dopisnik iz Frankfurta)

Za obične ljude je Švajcarska pojam pravde, ljudskih prava i demokratije, a Sud za ljudska prava u Strazburu najvažnija instanca koja štiti ljudska prava u Evropi. Ništa od ovoga nije tačno.

U Švajcarskoj se pravda dobija iz bankomata, a stranci nemaju pravo na nju. Gotovo da ne postoji slučaj u kome je neki stranac na sudu dobio švajcarsku državu.

Oliver Like je mladi advokat u Bernu. Rođen je u Frankfurtu na Majni, gde je i započeo studije, ali se posle druge godine preselio u Švajcarsku gde i dan danas živi.

Poznat je po tome što brani „male ljude”, odnosno obične smrtnike koji pokušavaju da se izbore za pravdu koja im pripada. Jedan od slučajeva koje je vodio bio je i stranog radnika koji je doživeo nesreću na gradilištu na kome je bio zaposlen. Poslodavac je bio krivac, jer nije poštovao propise o zaštiti na radu, ali je odbijao da nesrećnom čoveku isplati odštetu, zbog čega je pokrenut sudski spor.

U Švajcarskoj je gotovo nemoguće dobiti besplatnu pravnu pomoć, a tužilac mora unapred da plati sudske troškove kako bi tužba uopšte bila uzeta u razmatranje.

Zbog toga mnogi odustaju od traženja sudске zaštite (primera radi: protiv negativnog rešenja za dobijanje azila dozvoljena je tužba za koju mora odmah da se plati 1.400 franaka sudskih troškova, što je nedostižna suma za azilanta koji živi od 10 franaka dnevno socijalne pomoći).

U pomenutom slučaju tužilac je bio strani radnik koji je u međuvremenu proteran iz Švajcarske, jer je usled pretrpljene povrede bio nesposoban za rad, a boravišnu vizu je stekao isključivo da bi radio. Čim je postao socijalni slučaj Švajcarska mu je uskratila gostoprimstvo i ostavila ga bez sredstava da nastavi skupi sudski spor.

Ovakvih slučajeva ima na pretek, tvrdi gospodin Like.

Oliver Like

Ogroman problem u Švajcarskoj predstavlja sprega partija i pravosuđa. GRECO je organ Saveta Evrope zadužen za borbu protiv korupcije. U svom ovogodišnjem izveštaju o Švajcarskoj, u tački 107 na strani 17 (nemačka verzija teksta) oštro kritikuje praksu reizbornosti sudija vrhovnih sudova na svakih šest godina. Ovo je značajan izvor korupcije, smatra GRECO i ukazuje na nedopustivu praksu da partije predlažu sudije koji su istovremeno i njihovi članovi.

Like nam objašnjava kako to funkcioniše. Postoji dogovor između parlamentarnih

Put do pravde je dug, ali je u Švajcarskoj on predugačak za strance i ljude slabijeg imovinskog stanja. Sistem je u toj alpskoj državi nedodirljiv, pogotovo ako se protiv njega pobuni stranac koji traži pravdu. Pri tome, ni državljani Nemačke ne čine izuzetak. Sud za ljudska prava u Strazburu automatski presuđuje u korist Švajcarske, jer postoji predubedenje da se tamo ne krše ljudska prava, a postoji i jasna sprega između države i pojedinih uposlenika suda.

stranaka koliko će koja da predloži i da sudija najviših sudova. Sve te sudije ne samo da su članovi partije koja ih predlaže, već istoj redovno uplaćuju „dobrotvorne priloge”, na

Bern

šta je GRECO ukazao u svom pomenutom izveštaju.

Kao lojalni partijski vojnici oni štite na prvom mestu sistem, dok ih ljudska prava manje zanimaju. Onaj ko se toga ne pridržava nema šansu da bude reizbran, jer ga nijedna partija neće predložiti.

Jedan od slučajeva koji su poznati i srpskoj javnosti jeste i pritvaranje Aleksandra Dorina, publiciste srpskog porekla koji je bez ikakvog obrazloženja proveo četiri meseca u pritvoru, a i danas se protiv njega vodi fantomski istražni postupak u kome mu je zabranjeno raspolaganje imovinom.

Sumnja se da je ovaj progon uslovljen time što je Dorin u svojim radovima dokazivao da u Srebrenici nije izvršen nikakav genocid i da Srbi nisu jedini i isključivi krivci za građanske ratove u bivšoj Jugoslaviji.

Ovi stavovi se kose sa zvaničnom politikom Švajcarske u kojoj muslimanske organizacije i albanski narko karteli značajno doprinose finansiranju partija i političara.

Kada se iscrpe sve pravne mogućnosti u Švajcarskoj, nezadovoljni građanin može da se obrati Sudu za ljudska prava u Strazburu, ali kao stranac ni tamo nema nikakve šanse da pobedi. Od deset tužbi protiv Švajcarske, samo dve su prihvaćene, tvrdi advokat Like i u oba slučaja tužioci su bili švajcarski državljani. Ni jedan stranac koji je tužio Švajcarsku nije imao uspeha.

U Strazburu postoje dve grupe zemalja: prvu čine države Istočne Evrope za koje se automatski smatra da ne poštuju ljudska prava, dok su u drugoj države Zapadne Evrope za koje postoji predubedenje da maksimalno poštuju ljudska prava. Zbog toga tužioci iz Istočne Evrope imaju daleko više šansi da uspeju od tužilaca iz Zapadne Evrope.

Iz Srbije je od 14 tužbi, njih 13 imalo uspeha, tvrdi Like i dodaje kako je povreda ljudskih prava, po sudu u Strazburu, u Rusiji ono što je na Zapadu dozvoljeno. Primera radi: u Nemačkoj postoje „zabranjene zone” oko svih državnih ustanova i stranih predstavništava u kojima je zabranjeno demonstriranje.

Ko se toga ne pridržava biva uhapšen i još niko od njih nije uspeo u Strazburu da dokaže da su mu povređena ljudska prava.

Sa druge strane, demonstranti koji u Moskvi povrede iste takve „zabranjene zone” u Strazburu dobijaju odštetu zbog

povrede elementarnih ljudskih prava.

Sistem nameštanja presuda u Strazburu je odlično razrađen, bar kada su u pitanju zemlje nemačkog govornog područja. Tužba po prijemu u sud dospeva do odeljenja koje obrađuje predmete iz države protiv koje je tužba podneta.

U odeljenju za Švajcarsku rade dvojica bivših saradnika švajcarskog pravosuđa: Aleksander Misic i Daniel Ritiker. Njihov zadatak je da formiraju predmet i napišu kratki izveštaj o stanju stvari. Sudije, koje dobiju tužbu na odlučivanje, nemaju nikakve mogućnosti da se udube u predmet, već svoju odluku zasnivaju isključivo na pomenutom izveštaju.

Naime, u Sud godišnje pristize između 60.000 i 100.000 tužbi i toliku lavinu članovi sudskih veća jednostavno ne mogu da obrade. Osim toga, o tužbi ne sme da odlučuje sudija pojedinac ako je iz tužene države, odnosno u sudskom veću sme da sedi najviše jedan sudija iz tužene zemlje.

To znači da većina sudija nema pojma o pravnom sistemu zemlje o kojoj odlučuje, zbog čega se orijentišu na izveštaj koji sastavljaju ljudi upoznati sa pravnom procedurom te države.

Misic i Ritiker ne samo da su bivši zaposleni iz švajcarskog pravosuđa, već oni i danas

Aleksandar Dorin

finansijski zavise od Švajcarske, jer honorano saraduju sa nevladinim organizacijama koje se finansiraju iz švajcarskog saveznog budžeta. U slučaju Ritikera ovako stečeni prihodi prevazilaze platu dobijenu od Suda u Strazburu.

Njih dvojica najčešće predlažu odbacivanje tužbe pod izgovorom da prethodno nije iscrpljen redovni pravni put. Uobičajeno je da tužbu Vrhovnom sudu ili Ustavnom sudu Švajcarske proglase samo formalnom jer je, novodno, bez obrazloženja.

Formulacija „neobrazložena” žalba ili tužba ne znači, međutim, da ona ne sadrži nikakvo obrazloženje (zbog čega se tretira kao zloupotreba), već da priloženo obrazloženje nije dovoljno za drugačiju odluku (u pravnom sistemu na nemačkom govornom području tužba, odnosno žalba se odbacuju kao „neobrazložena”, što je ekvivalent njihovom odbacivanju u Srbiji kao „neosnovane” - prim. prev.).

U nekim slučajevima njih dvojica pribegavaju i manipulaciji spisa. Tako je bilo, na primer, u slučaju C.D. protiv Švajcarske (50553/17) gde Sud 28. marta 2018. dostavlja zastupniku tužioca, advokatu Likeu, izveštaj tužene strane, švajcarske države, uz napomenu da ne šalje nikakav odgovor.

Kasnije, međutim, Sud traži od Likea da se pismeno izjasni o stavu Švajcarske, što on i čini i to na više strana. Izveštio, međutim, o ovome ne obaveštavaju sudsko veće (već ukazuju na zabranu davanja odgovora od 28. marta), koje zbog toga donosi presudu bez uzimanja u obzir argumenata tužioca, stranog državljanina sa privremenim boravkom u Švajcarskoj.

U međuvremenu je Savezni sud u Švajcarskoj javno kritikovao Likea zbog toga što pokušava da zaštiti ljudska prava svojih klijenata?! I ovo je redovna praksa u ovoj državi na Alpima.

Savezni sud je u više navrata (kao na primer u presudama BGer 1B_514/2017, 1B_515/2017, 1B_516/2017 i 1B_523/2017, sve donete 19.04.2018.) kaznično branioce zbog podnošenja zahteva za izuzeće i po drugim proceduralnim pitanjima, koje je ocenio kao nepotrebne. Nikakav napad na sistem u Švajcarskoj nije dozvoljen. ●

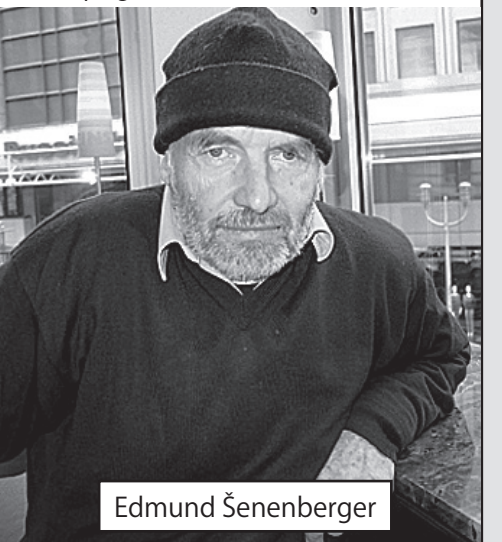
U SRPSKOM SELU SE OSEĆA PRIJATNIJE

Srpskoj javnosti je nešto bolje poznat švajcarski advokat Edmund Šenenberger koji je svoje vreme tražio puštanje iz pritvora Aleksandra Dorina. On od 1994. živi na seoskom imanju u Kneževcu, u srcu Šumadije i tvrdi kako se u Srbiji oseća prijatnije nego u rodnoj Švajcarskoj.

Rođen je 1942. godine i do sada mu je u Švajcarskoj dva puta oduzimana advokatska licenca. Prvi put doživotno (vraćena mu je odlukom Ustavnog suda posle 12 meseci) zbog toga što je 1977. javno kritikovao neljudske uslove u pritvoru u kome su bili smešteni pripadnici nemačke terorističke organizacije „Bader-Majnhof”, uhapšeni na švajcarskoj granici. Zatim je 1981. kritikovao isto tako nehumane uslove pritvora u kome su boravili neki od 2.000 mladih učesnika nasilnih demonstracija u Ženevi. Tada mu je licenca oduzeta na četiri meseca i on se posvetio izučavanju slučaja jednog čoveka koji je 23 godine bez ikakvog razloga proveo u psihijatrijskoj ustanovi.

Posle ovoga Šenenberger 1987. u Cirihu osniva „PSYCHEX”, udruženje koje zastupa prisilno zatvorene u psihijatrijskim ustanovama.

U udruženju, koje je danas smešteno u jednoj od kuća na imanju u Kneževcu, saraduje skoro 300 advokata koji pred 46 sudova u Švajcarskoj brane elementarna ljudska prava osoba proglašanih umobolnima.

Edmund Šenenberger